

Maikuine lumesadu pole mingi haruldus

Ain Kallis, meteoroloog

Mai esimene kümme päeva oli viimase poolsajandi jahedaim. Keskmise õhutemperatuur Tartumaal oli vaid 3,0 °C. Rohukattes, kahe sentimeetri kõrgusel maapinnast, kus on tavaliselt kõige külmem, langes elavhõbe -9 kuni -11 kraadini.

Pole siis mingi ime, et sadas lund ja lörtsi. 10. ja 11. mail oli Lääne- ja Lõuna-Eestis nagu Alpides. Esimesel päeval tuli lund kui kotist, nii et tahtis puud maha murda – paks märg lumekiht kaalub ju päris palju. Järgmisel säras taevast ere päike. Siiski rõõmustas selline jõulupilt väheseid, sest aedades olid murdunud lilled, hävinud tulevane marjasaak, sadades kodudes Lõuna-Eestis kadus õhtul valgus ja suvekummidega autod kippusid liuglema. Põllupidajatele väikese lohutusena on kevadine lumi oma lämmastikurikkuse tõttu väetise eest.

Kõige paksema, 10–18-sentimeetrise lumevaiba sai Viljandimaa, veidi vähem tuli lund Tartumaal (7–8 cm), kus seda võis näha veel kaks päeva hiljem.

Lumesadu lehekuul pole siiski kuigi suur haruldus – seda on esinenud näiteks 1974., 1975., 1978. ja 1980. aastal. 1975. aastal tuli lumi maha isegi 29. mail – mõni päev varem oli olnud kohati 29 soojakraadi.

Aprill oli nagu tavaliselt pirtsakas ja üllatusterohke, kuid kokkuvõttes siiski meeldivalt soe. Tartumaal isegi poolsajandi kõige soojem oma 8,4-kraadise kuu keskmisega. Kogu Eesti territooriumi keskmiseks õhutemperatuuriks arvutasid Eesti Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituudi agrometeoroloogid 7 °C, mis on üle 3 kraadi normist kõrgem. Sadas samuti rohkem kui tavaliselt (41 mm). Kõige soojemad päevad olid 20. ja 27. aprill, mil lõuna pool kerkisid maksimumtemperatuurid 22 ja 23 °C vahele.

Viimastel kuudel sadanud lumi hakkas kuu algul sulama, põhjustades tasandikel üleujutusi. Sellist vetevälja Emajõe lual pole nähtud 43 aastat. Kevadtormid kiirusega 22–24 m/s mürdsid puid ja kangutasid katuseid.

Nagu ikka kevadel, alustasid tornaadod oma tihedamaid külastusi USA lõunaosariikidesse. Kui Eestis oli aprillis jahe, säras päike Kesk-Euroopas. Kui meil soojenes, mattusid Shveitsis tulbid lumme. Kõige külmem paik põhja-poolkeral oli Tunka Siberis, kus kuu alguses mõõdeti 65 kraadi külma.

Missugust suve võime oodata? Muhu vanasõna ütleb, et kui enne jüripäeva käiakse särgiga, siis pärast jaanipäeva kasukaga. Ilma poolest võis mitmel päeval enne 23. aprilli kuue maha ajada. Ja ettevaatamatuid jätkus.